

ORJİNAL MAKALE / ORIGINAL ARTICLE

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi / BAUN Sağ Bil Derg
Balıkesir Health Sciences Journal / BAUN Health Sci J
ISSN: 2146-9601- e ISSN: 2147-2238
Doi: <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1110114>

Gebelerin Yaşadığı COVID-19 Korkusu ile Depresif Sendrom Yaşama Durumları ve Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*

Fatma Nur DUMAN¹, Zehra GÖLBAŞI¹, Ayten ŞENTÜRK ERENEL¹

¹ Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

*3. Uluslararası 4. Ulusal Doğum Sonu Bakım Kongresinde 16-18 Eylül 2021 tarihinde çevrimiçi sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi / Received: 29.04.2022, **Kabul Tarihi / Accepted:** 27.12.2022

ÖZ

Amaç: Gebelerin yaşadığı COVID-19 korkusu ile depresif sendrom yaşama durumları ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. **Gereç ve Yöntem:** Çalışma tanımlayıcı tiptedir. Ankara’da bulunan özel bir hastanede gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini hastaneye Temmuz-Kasım 2021 tarihleri arasında başvuran tüm gebe kadınlar, örneklemini araştırmaya katılmaya gönüllü ve veri toplama formların tamamını dolduran 156 gebe oluşturmuştur. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “Koronavirüs(COVID-19) Korkusu Ölçeği(KVKÖ)”, “Durumluluk Anksiyete Ölçeği (DAÖ)”, “Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği(EPDÖ)” aracılığıyla toplanmış, SPSS 27.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov-Smirnov, Mann Whitney-U testleri, Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. **Bulgular:** Gebelerin KVKÖ toplam puan ortalaması 16.38±6.32 olup, planlı gebelik yaşayan kadınların puan ortalamasının gebeliği plansız olanlardan yüksek olduğu bulunmuştur(p<0.05). Gebelerin EPDÖ toplam puan ortalaması 6.89±5.22’dir, ölçeğin kesme noktası dikkate alındığında (13 ve üzeri), gebelerin %16.7’sinin depresyon riskinde olduğu saptanmıştır. Gebelerin DAÖ toplam puan ortalaması ise 54.87±5.38’tir, DAÖ’nin kuramsal puanlama sistemine göre %70.5’si yüksek düzeyde anksiyete yaşamaktadır. Gebelerin KVKÖ toplam puanı ile EPDÖ toplam puanı arasında düşük güçlü anlamlı, pozitif yönlü ilişki saptanırken, KVKÖ ile DAÖ toplam puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. **Sonuç:** COVID-19 salgını döneminde gebelerin neredeyse tamamının orta düzeyin altında koronavirüs korkusu yaşadıkları ve bu korku arttıkça gebelerin depresif sendrom yaşama durumlarının ve anksiyete düzeylerinin de arttığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Covid-19 korkusu, anksiyete, depresyon.

Determination of the Relationship between the Fear of COVID-19 that Pregnants Experience and the Status of Experiencing Depressive Syndrome and Anxiety Levels

ABSTRACT

Objective: This research aims to determine the relationship between the fear of COVID-19 experienced by pregnant women and their depressive syndrome and anxiety levels. **Material and Methods:** The research is of descriptive type. The population of the study consisted of all pregnant women who applied to the hospital between July and November 2021, the sample consisted of 156 pregnant women. Data were collected using Personal Information Form, the COVID-19 Fear Scale(CFS), State-Trait Anxiety Inventory(STAI), Edinburgh Postpartum Depression Scale(EPDS). **Results:** The total mean score of CFS of the pregnant women was 16.38±6.32. The mean EPDS total score of the pregnant women was 6.89±5.22, considering the cut-off point of the scale (13 and above), it was determined that 16.7% of the pregnant women were at risk of depression. The mean STAI total score of the pregnant women is 54.87±5.38, considering the theoretical scoring system of the STAI, 70.5% of the pregnant women experience high levels of anxiety. While a significant, positive correlation was found between the CFS total score and the EPDS total score of the pregnant women, no significant correlation was found between the CFS and the STAI total score. **Conclusion:** As the fear of COVID-19 increases in pregnant women, the state of experiencing depressive syndrome and anxiety levels also increase.

Keywords: Pregnancy, fear of Covid-19, anxiety, depression.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Fatma Nur DUMAN, Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, Ankara.

E-posta: fatmanurduman8@gmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Duman, F.N., Gölbaşı, Z., & Şentürk Erenel, A. (2023). determination of the relationship between the fear of COVID-19 that pregnant experience and the status of experiencing depressive syndrome and anxiety levels. *BAUN Health Sci J*, 12(2), 402-409. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1110114>

BAUN Health Sci J, OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/pub/balikesirsbd>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

COVID-19 virüsü, koronavirüs ailesine ait ve mortalite oranı yüksek olan “Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS)” ile “Middle East Respiratory Syndrome (MERS)” virüsleriyle benzer özellikler gösteren bir virüstür. Bu virüslere bağlı enfeksiyonlar gebelikte de ciddi komplikasyonlara yol açmaktadır (Alagaili et al., 2014; Chan-Yeung et al., 2003; Guan et al., 2003; Zhou et al., 2020). Diğer taraftan gebelikte geçirilen viral enfeksiyonlarının fetal sağlık üzerindeki olası olumsuz etkileri nedeniyle, bu süreç gebe kadınların ruhsal sağlığını bozabilmektedir (Blakey & Abramowitz, 2017; Brooks et al., 2020; Huang et al., 2020). Yapılan bir çalışmada, gebelik döneminde MERS virüsüne yakalanan 11 kadından üçünün gebeliği maternal kayıpla, ikisinin gebeliği terminasyonla, birinin gebeliği intrauterin kayıpla sonuçlanırken sadece bir gebeliğin miadında canlı doğum ile sonuçlandığı belirtilmektedir (Alfaraj et al., 2019). Başka bir çalışmada, SARS virüsüne yakalanan 12 kadından üçünün gebeliği maternal kayıpla, dördünün gebeliği abortusla, ikisinin gebeliği gebelik terminasyonu ile sonuçlanırken yalnızca birinde miadında sağlıklı doğum gerçekleştiği bildirilmiştir (Wong et al., 2004). COVID-19 virüsü de bu virüs ailesine dahil olduğundan, COVID-19 salgınında gebe olan kadınlarda da ölüm, kayıp korkusu ve korkuya bağlı kaygı durumu ortaya çıkmaktadır (Ankara Aktaş et al., 2020).

COVID-19 salgını gebelik döneminde kadınlarda; gebelik izlemlerinin yapılmasını, doğumun planlanmasını, doğum şeklini, korunma yöntemlerini, yapılan rutin tetkikleri ve doğum sonu izlemleri olumsuz etkilemiş ve gebe kadınlarda kaygı ve strese neden olmuştur. Yine, doğum sırasında refakatçilerin doğum salonuna alınıp alınmayacağı gibi doğum sürecindeki birtakım olaylar da kadınların yaşadığı stresin artmasına neden olabilmektedir (Brooks et al., 2020). Psikososyal ve fizyolojik açıdan karmaşık olan gebelik dönemi, COVID-19 salgını etkisi ile daha da karmaşık hale dönüşebilmektedir. Buekens ve arkadaşları (2020), yaptıkları çalışmada COVID-19 salgını sırasında gebelik üzerine araştırma yapılması çağrısında bulunarak, COVID-19’un gebelerde psikolojik ve sosyal tehdit oluşturduğunu tespit etmişlerdir (Buekens et al., 2020). Salgın sürecinde gebelik ve postpartum izlemlerde öncelikler önem sırasına göre iyi belirlenmeli ve klinik olarak rutin takiple birlikte COVID-19’un getirmiş olduğu endişeler göz önüne alınarak, anneye psikososyal yönden destek verilmelidir (Khan et al., 2020; Vivilaki & Asimaki, 2020).

Salgın sürecinde yapılan bazı çalışmalarda COVID-19’un tüm gebelik dönemini psikososyal yönden olumsuz etkilediği, gebe kadınların henüz doğmamış olan çocukları ve kendi sağlık durumları için endişe duydukları, bu bağlamda COVID-19 korkusunun da gebelerin ruh sağlığı üzerinde etkili bir faktör olduğu

bildirilmiştir (Anjum et al., 2020; Vivilaki & Asimaki, 2020; Lebel et al., 2020). Ancak salgının gebelikteki ruhsal sağlık göstergeleri üzerine farklı toplumlarda daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu bağlamda çalışmamızın amacı gebelerin yaşadığı COVID-19 korkusu ile depresif sendrom yaşama durumları ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Tasarım ve Örneklemi

Araştırma tanımlayıcı tipte tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri 15 Temmuz-10 Kasım 2021 tarihleri arasında Ankara’da bulunan özel bir hastanede toplanmıştır. Araştırma evrenini belirtilen hastaneye Temmuz-Kasım 2021 tarihleri arasında başvuran tüm gebe kadınlar, örneklemi ise dahil edilme kriterlerini karşılayan 156 gebe oluşturmuştur. Araştırma sonrasında 0.25 etki büyüklüğü ve 0.05 hata payı ile yapılan Post hoc analizinde araştırmanın gücü %80 olarak bulunmuştur. Hesaplama G*Power 3.1. programı kullanılmıştır.

Örneklem Dahil Edilme Kriterleri

- Gebe olmak,
- Tanısı konan psikiyatrik bir hastalığın bulunmaması,
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak,
- Veri toplama formlarını eksiksiz doldurmuş olmak.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler; Kişisel Bilgi Formu, Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği, Durumluk Anksiyete Ölçüm Formu (DAÖ) ve Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından yazın taranarak hazırlanmış bu form; yaş, gebelik haftası, çalışma ve eğitim durumu, aile tipi, yaşayan çocuk sayısı, gebeliğin planlı gebelik olma durumu, toplam gebelik sayısı, gebenin ailesinde COVID-19 hastasının olma durumu ve gebelik sürecinde COVID-19 şüphesi ile test yaptırma durumu bilgilerini sorgulayan 10 sorudan oluşmaktadır (Durankuş et al., 2020; Gürbüz et al., 2021; Lebel et al., 2020).

Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği (KVKÖ): Koronavirüs korkusunu ölçen ölçek; Bakioğlu, Korkmaz ve Ercan (2021) tarafından geliştirilmiş, 7 maddelik ve “1; Kesinlikle katılmıyorum, 2; Katılmıyorum, 3; Kararsızım, 4; Katılıyorum ve 5; Kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanan 5 dereceli likert ve tek boyutu olan bir ölçektir. Ölçek değerlendirmesi sonucunda minimum 7, maksimum 35 puan alınabilmektedir. Ölçekte bir kesme noktası bulunmamakta, ölçekten alınan puan arttıkça bireyin yaşadığı koronavirüs korkusu da artmaktadır (Bakioğlu et al., 2021).

Durumluluk Anksiyete Ölçeği (DAÖ): Necla Öner ve Lecompte’nin 1985 yılında yaptığı Türkçe geçerlilik güvenilirliği olan ve 1970 yılında Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen ölçek, 20 maddeden oluşmakta ve kişinin belli bir koşulda ve belirli bir anda kendisini nasıl hissettiğini ölçen bir

ölçüm aracıdır. Ölçek, “1; hiç, 2; biraz, 3; çok, 4; tamamen” seçeneklerini içeren 4 dereceli likert tiptedir. Ölçek maddelerinden 1,2,5,8,10,11,15,16,19,20. maddeler tersine dönmüş ifadeleri içerirken kalan maddeler doğrudan ifadeleri içermektedir. Ölçeğin toplam puanı, doğrudan ifadelerin toplam puanından ters ifadelerin toplam puanının çıkarılması ve çıkan sonuca 50 puan eklenmesi ile bulunmaktadır. Kuramsal olarak, ölçekten minimum 20, maksimum 80 puan alınabilmektedir. 36 ve daha az puan alan bireylerde anksiyete olmadığı, 37 ila 42 puan aralığında alan bireylerde hafif/düşük anksiyete, 42 ve daha üzeri puan alan bireylerde yüksek anksiyete varlığından söz edilmektedir (Öner & Lecompte, 1982).

Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EPDÖ): Postpartum dönem depresyon riskini belirlemek ve var olan depresyonun düzeyini, şiddetini ölçmek için Cox ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Engindeniz ve arkadaşları tarafından Türkçe’ye uyarlanan EPDÖ, tarama amaçlı kullanılan bir araç olup tanı koymaya yönelik değildir (Engindeniz et al., 1997). 0 ila 3 arasında puanlanan, 4’lü likert tipte ve 10 maddelik EPDÖ, bir kendini bildirim aracıdır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 0, maksimum puan 30’dur. Ölçekte, 3.,5.,6.,7.,8.,9., ve 10. maddeler ters ifade içermekte ve ters puanlamaya tabi tutulmaktadır. Ölçekten en son alınan toplam puan ters ifadeler ve doğrudan ifadelerin toplamından oluşmaktadır. Ölçeğin kesme puanı kuramsal olarak 12/13’tür. Ölçekten alınan toplam puan, bu puanları geçtiğinde bireyde postpartum dönem depresyonun arttığı yönünde yorum yapılmaktadır (Cox et al., 1987).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, araştırmacılarca yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında; SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiş ve verilerin istatistiksel analizinde; frekans, yüzde, ortalama, medyan, minimum-maksimum değerler, standart sapma kullanılmıştır. Verilerinin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle istatistiksel analizlerde non-parametrik testler kullanılmıştır. Gebelerin; sosyodemografik ve obstetrik özelliklerine göre KVKÖ, EPDÖ ve DAÖ puan ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla ikili gruplarda Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmada gebelerin ölçeklerden aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Lokman Hekim Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan onay alınmıştır (Karar No:2021/092, Kod No:2021087). Araştırmanın yürütülebilmesi için çalışmanın yapıldığı hastane yönetiminden kurum izni alınmıştır.

Araştırmaya katılmayı kabul eden gebelere, araştırmacının amacı, kişisel tüm bilgilerin gizli kalacağı, araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları ve araştırma verilerinin bilimsel amaç dışında kimseyle paylaşılmayacağı açıklanarak yazılı ve sözlü ‘Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam’ alınmıştır. Araştırmanın tüm aşamalarında Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun davranılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1’de gebelerin bazı sosyodemografik ve obstetrik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Gebelerin yaş ortalaması 29.08 ± 4.95 ve ortalama gebelik haftası 29.08 ± 8.94 ’tür. Gebelerin %59.6’sı gelir getiren bir işte çalışmamakta, %68.6’sı üniversite mezunu, %79.5’i bu gebeliğini planlamıştır. Gebelerin %84’ünün yakınlarında COVID-19 hastalığı geçiren olmamış, %42.3 ü COVID-19 şüphesi ile test yaptırmış ve bunların %27.2 sinin testi pozitif çıkmıştır.

Tablo 2’de gebelerin KVKÖ, EPDÖ ve DAÖ’den aldıkları toplam puan ortalamaları bulunmaktadır. Gebelerin KVKÖ toplam puan ortalaması 16.38 ± 6.32 ; EPDÖ toplam puan ortalaması 6.89 ± 5.22 ; DAÖ toplam puan ortalaması 45.12 ± 5.38 olarak bulunmuştur.

Grafik 1’de gebelerin depresyon riski ve anksiyete düzeyine göre dağılımları bulunmaktadır. EPDÖ’nin kesme noktası dikkate alındığında (13 ve üzeri), gebelerin %16.7’sinin depresyon riski olduğu, DAÖ’nin kuramsal puanlama sistemi göz önünde bulundurulduğunda gebelerin %70.5’sinde yüksek anksiyete bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 3’te gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre KVKÖ puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Gebelerin; çalışma durumları, eğitim düzeyleri, aile tipleri, yakınlarında COVID-19 hastası varlığı, COVID-19 şüphesi ile test yaptırma durumu ve test sonucu ile KVKÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Kadınların gebeliklerinin planlı gebelik olma durumu ile KVKÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Verilerin ikili analizinde; gebelikleri planlı olan kadınların KVKÖ toplam puan ortalaması, planlı olmayanlara nispeten daha yüksek bulunmuştur ($Z = 2.610$; $p = 0.009$).

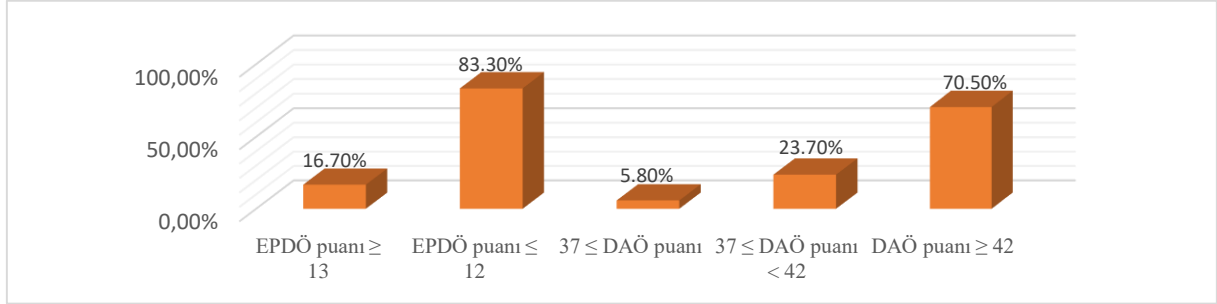
Tablo 4’te gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre EPDÖ puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Gebelerin; çalışma durumları, eğitim düzeyleri, aile tipleri, gebeliklerinin planlı olma durumu, yakınlarında COVID-19 hastası varlığı, COVID-19 şüphesi ile test yaptırma durumu ve test sonucu ile EPDÖ toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 1. Demografik ve obstetrik özellikler (n=156)

Özellikler		X±SS	Min-Max
Yaş		29.08±4.95	19-47
Gebelik Haftası		29.08±8.94	2-40
Yaşayan Çocuk Sayısı		0.56±0.82	0-5
Toplam Gebelik Sayısı		1.76±1.10	1-8
		n	%
Çalışma Durumu	Çalışıyor	64	41.0
	Çalışmıyor	92	59.0
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	49	31.4
	Üniversite	107	68.6
Aile Tipi	Çekirdek aile	144	92.3
	Geniş aile	12	7.7
Şu Anki Gebeliğin Planlı Olma Durumu	Evet	124	79.5
	Hayır	32	20.5
Yakınlarında COVID-19 Hastası Varlığı	Evet	25	16.0
	Hayır	131	84.0
COVID-19 Şüphesi ile Test Yaptırma	Evet	66	42.3
	Hayır	90	57.7
COVID-19 Testi Sonucu (n=66)	Pozitif sonuç	18	27.2
	Negatif sonuç	48	72.8

Tablo 2. KVKÖ, EPDÖ ve DAÖ toplam puan ortalamaları

	X±SS (Min-Max)	Alınan Min-Max
KVKÖ Toplam Puan	16.38±6.32 (7-35)	7-35
EPDÖ Toplam Puan	6.89±5.22 (0-30)	0-22
DAÖ Toplam Puan	45.12±5.38 (20-80)	31-59

Şekil 1. Gebelerin depresyon riski ve anksiyete düzeyine göre dağılımları

Tablo 3. Gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre KVKÖ puan ortalamalarının dağılımı

Özellikler		X±SS	p
Çalışma Durumu*	Çalışıyor	16.95±6.16	0.152
	Çalışmıyor	15.99±6.45	
Eğitim Düzeyi*	Lise ve altı	16.20±7.10	0.562
	Üniversite	16.47±5.97	
Aile Tipi*	Çekirdek aile	16.30±6.30	0.831
	Geniş aile	17.42±6.89	
Şu Anki Gebeliğin Planlı Olma Durumu*	Evet	16.99±6.07	0.009
	Hayır	14.03±6.83	
Yakınlarında COVID-19 Hastası Varlığı*	Evet	15.84±6.07	0.621
	Hayır	16.49±6.39	
COVID-19 Şüphesi ile Test Yaptırma *	Evet	16.86±7.26	0.808
	Hayır	16.03±5.56	
COVID-19 Testi Sonucu (n=66)*	Pozitif sonuç	17.17±8.08	0.931
	Negatif sonuç	16.75±7.02	

* Mann Whitney U

Tablo 4. Gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre EPDÖ puan ortalamalarının dağılımı

Özellikler		X±SS	p
Çalışma Durumu*	Çalışıyor	6.59±5.02	0.618
	Çalışmıyor	7.11±5.38	
Eğitim Düzeyi*	Lise ve altı	7.61±5.11	0.181
	Üniversite	6.57±5.27	
Aile Tipi*	Çekirdek aile	6.83±5.25	0.522
	Geniş aile	7.67±5.09	
Şu Anki Gebeliğin Planlı Olma Durumu*	Evet	6.53±5.20	0.052
	Hayır	8.31±5.16	
Yakınlarında COVID-19 Hastası Varlığı*	Evet	7.56±6.49	0.816
	Hayır	6.77±4.97	
COVID-19 Şüphesi ile Test Yaptırma*	Evet	7.97±5.98	0.081
	Hayır	6.11±4.47	
COVID-19 Testi Sonucu (n=66)*	Pozitif sonuç	8.28±8.04	0.784
	Negatif sonuç	7.85±5.09	

* Mann Whitney U

Tablo 5'te gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre DAÖ puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Gebelerin; çalışma durumları, eğitim düzeyleri, aile tipleri, gebeliklerinin planlı olma durumu, yakınlarında COVID-19 hastası varlığı, COVID-19 şüphesi ile test yaptırma durumu ve test sonucu ile DAÖ toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6'da KVKÖ, EPDÖ ve DAÖ toplam puanları arasındaki korelasyon analizi bulunmaktadır. Yapılan Spearman korelasyon analizi testi sonucuna göre, KVKÖ toplam puanı ile EPDÖ toplam puanı arasında düşük güçte, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,307$; $p=0,000$).

Tablo 5. Gebelerin demografik ve obstetrik özelliklerine göre DAÖ puan ortalamalarının dağılımı

Özellikler		X±SS	p
Çalışma Durumu*	Çalışıyor	44.70±5.32	0.631
	Çalışmıyor	45.42±5.43	
Eğitim Düzeyi*	Lise ve altı	45.43±5.62	0.399
	Üniversite	44.94±5.29	
Aile Tipi*	Çekirdek aile	45.26±5.42	0.282
	Geniş aile	43.50±4.83	
Şu Anki Gebeliğin Planlı Olma Durumu*	Evet	45.06±5.35	0.684
	Hayır	45.41±5.56	
Yakınlarında COVID-19 Hastası Varlığı*	Evet	46.40±5.85	0.302
	Hayır	44.89±5.28	
COVID-19 Şüphesi ile Test Yaptırma*	Evet	45.97±5.96	0.096
	Hayır	44.51±4.85	
COVID-19 Testi Sonucu (n=66)*	Pozitif sonuç	46.11±3.95	0.920
	Negatif sonuç	45.92±6.60	

* Mann Whitney U

Tablo 6. KVKÖ, EPDÖ ve DAÖ toplam puanları arasındaki korelasyon

Korelasyon*	KVKÖ Toplam Puan		EPDÖ Toplam Puan		DAÖ Toplam Puan	
	r	p	r	p	r	p
KVKÖ Toplam Puan	1		0.307	0.000*	0.119	0.140

*Spearman Korelasyon Analizi

TARTIŞMA

Bu araştırma, gebelerin yaşadığı COVID-19 korkusu ile depresif sendrom yaşama durumları ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tüm dünya, yirmi birinci yüzyılda yaşanan ve küresel bir halk sağlığı sorunu olarak görülen COVID-19 salgınından olumsuz etkilenmiştir (Anjum et al., 2020). COVID-19 virüsünün neden olduğu salgın hastalık, bireylerin yaşam kalitesini etkileyebilecek önemli sağlık sorunlarına sebep olmaktadır. Sağlıklı bireylerde

dahil kaygı ve anksiyete gibi ruhsal sorunlara neden olan bu salgından hemen hemen dünyanın her ülkesi olumsuz etkilenmiştir. Gebelik, doğum ve doğum sonu süreçlerde ise etkilenme daha fazla olmuştur. Gebelik, fizyolojik bir durum olmakla birlikte sağlık ve hastalık dengesinin kolayca bozulduğu bir dönemdir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda gebelik döneminde kadınlarda COVID-19 korkusunun ruhsal durumu etkileyebilecek önemli bir faktör olduğu söylenebilmektedir (Khan et al., 2020; Vivilaki & Asimaki, 2020). Capanna ve arkadaşları,

kritik bir kaynak olarak nitelendirilen, COVID-19 salgınında gebe kadınların yaşadığı ruhsal sorunlarda dahil olmak üzere tüm sorunların ele alındığı bir rehber oluşturmuştur (Capanna et al., 2020). Benzer şekilde, İran'da yapılan bir çalışma sonrasında salgın döneminde gebe kadınların psikolojik esenliği gündeme getirilmiştir. Mirzadeh ve Khedmat yaptıkları bu çalışmada gebe kadınlara psikolojik desteğin gerekliliğinin altını çizmiştir (Mirzadeh & Khedmat, 2020).

Araştırma sonucumuzda; COVID-19 salgını sürecinde gebe olan kadınların orta düzeyin altında koranavirüs korkusu yaşadıkları ve yaşadıkları bu korku arttıkça depresif sendrom yaşama durumlarının da arttığı saptanmış olup planlı gebeliği olan kadınların daha fazla koranavirüs korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca gebelerin 1/5'inin depresif sendrom ve 2/3'sinin yüksek anksiyete yaşadıkları bulunmuştur. Eroğlu ve arkadaşlarının, koranavirüs korkusu ve gebelik stresi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada, koranavirüs korkusu ölçeğinden alınabilecek minimum ve maksimum değerler göz önünde bulundurulunca, gebelerin orta düzeyin üzerinde COVID-19 korkusu yaşadıkları belirlenmiştir (Eroğlu et al., 2021). Karkın ve arkadaşlarının, gebe olan ve olmayan kadınlarda COVID-19 korku düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmalarında, gebelerin gebe olmayanlara kıyasla daha yüksek COVID-19 korkusu yaşadıkları belirlenmiştir (Karkın et al., 2021). Araştırmamızın yapıldığı süreçte, COVID-19 salgınının gebelerde oluşturduğu korkuya ilişkin sınırlı sayıda çalışma mevcut olmakla birlikte, çalışma sonuçlarımızın mevcut çalışmalar ile benzer olduğunu söyleyebiliriz. Araştırmamızda COVID-19 korkusu ile gebelerin demografik ve obstetrik özellikleri karşılaştırıldığında, gebeliği planlı olan katılımcıların KVKÖ puan ortalamaları, planlı olmayanlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yazında kadınların gebeliklerinin planlı olma durumu ile koranavirüs korkusu arasındaki ilişkiyi saptayan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmamıza katılan gebelerin 3/4'ünden fazlasının gebeliği planlıdır. Araştırmamızda planlı gebelik oranının daha yüksek olması, gebelerin psikososyal anlamda gebeliğe ve anneliğe hazır oluşuklarının yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak gebeliği planlı olan kadınlarda COVID-19 korkusunun daha yüksek bulunmasının, bu grupta yer alan kadınların farkındalık düzeyinin yüksek olmasına, dolayısıyla daha fazla korku duymalarına, endişelenmelerine ve depresyona yatkın olmalarına neden olduğu düşünülmektedir.

COVID-19 salgını döneminde gebelerin anksiyete ve depresyon durumlarının belirlenmesine yönelik yapılmış bazı çalışmalarda sonuçlarımızı destekler bulgular mevcuttur. Durankuş ve Aksu'nun çalışmasında gebelerin %35.4'ünün depresif sendrom ve yüksek anksiyete yaşadıkları bildirilmiştir. Bu çalışmada gebelerin anksiyete durumu araştırma

sonucumuzla benzerken, bizim araştırmamıza göre kadınların daha fazla depresif semptom yaşadığı bildirilmiştir (Durankuş & Aksu, 2020). Spiniello ve arkadaşlarının, COVID-19 salgınında gebeliğe psikolojik bir bakış açısı ile yaklaştıkları çalışmada, gebe kadınların COVID-19 salgınında hastalık nedeniyle yüksek düzeyde anksiyete ve stres yaşadıkları bildirilmiştir (Spiniello et al., 2020). Corbett ve arkadaşları, yaptıkları çalışmada gebe olan nüfusun COVID-19 salgını sırasında artan anksiyete gösterdiği ve gebelerin çoğunun önemli derecede sağlık kaygısı yaşadıkları bildirilmiştir (Corbett et al., 2020). Kanada'da yapılmış bir çalışmada; salgın döneminde gebelerin %37'sinde yüksek depresyon ve %57'sinde anksiyete görüldüğü bildirilmiştir (Lebel et al., 2020). Amerika Birleşik Devletleri'nde gebe kadınlar ile yapılmış çalışmada ise, kadınların %36'sında yüksek düzeyde depresyon görüldüğü ve %23'ünün de COVID-19 virüsü bulaşı hakkında endişeli olduğu belirlenmiştir (Liu et al., 2020). Gürbüz ve arkadaşlarının COVID-19 salgını sırasında gebelerde obsesif kompulsif bozukluk, depresyon ve anksiyetenin araştırılması amacıyla yaptıkları çalışmada, gebe kadınların %14.1'inde yüksek derecede depresyon, %23.9'unda ciddi derecede anksiyete bulunduğu bildirilmiştir (Gürbüz et al., 2021). Tüm bu çalışma sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, gebelik döneminde yaşanan anksiyete ve depresyonun kadın, bebek ve aile sağlığını etkileyebilecek önemli sağlık sorunları olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Araştırma sonucumuzda, COVID-19 salgını sürecinde gebe olan kadınların koranavirüs korkusu ölçeğinden alınabilecek minimum ve maksimum değerlere göre orta düzeyin altında koranavirüs korkusu yaşadıkları ve yaşadıkları bu korku arttıkça depresif sendrom yaşama durumlarının da arttığı saptanmış olup planlı gebeliği olan kadınların daha fazla koranavirüs korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca gebelerin 1/5'inin depresif sendrom ve 2/3'sinin yüksek anksiyete yaşadıkları bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak gebelik kontrolleri sırasında hemşire ve ebelerin; kadınlara depresyon, anksiyete ve COVID-19 korkularına ilişkin bilgilendirme yapmaları ve kadınları değerlendirmeleri oldukça önemlidir. Risk grubunda olan gebeler için acil psikososyal destek sağlanması, bu konuyla ilgili salgın döneminde güvenli gebeliği ele alan rehberler geliştirilmesi ve danışmanlık hizmetlerinin artırılması önerilebilir. Ayrıca, gebelerle yakın temas halinde bulunan hemşire ve ebelerin salgın sürecinde gebelerin salgınla ilişkili psikososyal sorunlarının belirlenmesi, bu sorunların izlenmesi, gebelere psikososyal destek sağlanması ve mevcut durumla baş etme yöntemlerinin öğretilmesi gibi konularda aktif rol alması önemlidir. Bu sayede gebelere duyarlı ve bireye özgü holistik bir bakım verilebileceği düşünülmektedir.

Teşekkür

Çalışmamıza katılan tüm gebelere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: ZG, AŞE; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** ZG, AŞE, FND; **Analizi ve yorum:** FND; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** ZG, AŞE.

KAYNAKLAR

- Alagaili, A. N., Briese, T., Mishra, N., Kapoor, V., Sameroff, S. C., de Wit, E., Munster, V. J., Hensley, L. E., Zalmout, I. S., Kapoor, A., Epstein, J. H., Karesh, W. B., Daszak, P., Mohammed, O. B., & Ian Lipkin, W. (2014). Middle east respiratory syndrome coronavirus infection in dromedary camels in Saudi Arabia. *MBio*, 5(2). <https://doi.org/10.1128/mBio.00884-14>
- Anjum, S., Ullah, R., Rana, M. S., Ali Khan, H., Memon, F. S., Ahmed, Y., & Faryal, R. (2020). COVID-19 pandemic: A serious threat for public mental health globally. *Psychiatria Danubina*, 32(2), 245-250.
- Ankara Aktaş, H., Aboalhasan, Y., Aygün, T., Başol, G., & Kale, A. (2020). Covid-19 ve gebelik. *Southern Clinics of Istanbul Eurasia*. <https://doi.org/10.14744/scie.2020.00921>
- Bakioğlu, F., Korkmaz, O., & Ercan, H. (2021). Fear of COVID-19 and positivity: mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19(6). <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00331-y>
- Blakey, S. M., & Abramowitz, J. S. (2017). Psychological Predictors of Health Anxiety in Response to the Zika Virus. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 24(3-4), 270-278. <https://doi.org/10.1007/s10880-017-9514-y>
- Brooks, S. K., Weston, D., & Greenberg, N. (2020). Psychological impact of infectious disease outbreaks on pregnant women: Rapid evidence review. *MedRxiv*. <https://doi.org/10.1101/2020.04.16.20068031>
- Buckens, P., Alger, J., Bréart, G., Cafferata, M. L., Harville, E., & Tomasso, G. (2020). A call for action for COVID-19 surveillance and research during pregnancy. In *The Lancet Global Health* (Vol. 8, Issue 7). [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30206-0](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30206-0)
- Capanna, F., Haydar, A., McCarey, C., Bernini Carri, E., Bartha Rasero, J., Tsibizova, V., Helmer, H., Makatsarya, A., & di Renzo, G. C. (2020). Preparing an obstetric unit in the heart of the epidemic strike of COVID-19: quick reorganization tips. *Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine*. <https://doi.org/10.1080/14767058.2020.1749258>
- Chan-Yeung, epidemiologyM, Xu, R., Chan-Yeung, M., & Chan-yeung, M. (2003). SARS: epidemiology. *Article SARS*, 8. <http://www.who.int/csr/sars/>
- Corbett, G. A., Milne, S. J., Hehir, M. P., Lindow, S. W., & O'connell, M. P. (2020). Health anxiety and behavioural changes of pregnant women during the COVID-19 pandemic. In *European Journal of Obstetrics and Gynecology and Reproductive Biology* (Vol. 249). <https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2020.04.022>
- Cox, J. L., Holden, J. M., & Sagovsky, R. (1987). Detection of Postnatal Depression: Development of the 10-item Edinburgh Postnatal Depression scale. *British Journal of Psychiatry*, 150(JUNE). <https://doi.org/10.1192/bjp.150.6.782>
- Durankuş, F., & Aksu, E. (2020). Effects of the COVID-19 pandemic on anxiety and depressive symptoms in pregnant women: a preliminary study. *Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine*. <https://doi.org/10.1080/14767058.2020.1763946>
- Engindeniz, A., Kuzey, L., & Kültür, S. (1997). *Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği Türkçe Formu Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Bahar Sempozyumları 1. Kitabı*. Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Eroğlu, M., Çitak Tunç, G., Elif, Kılınc, F. (2021). Gebelik stresi ile Covid-19 korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 125-139. <https://doi.org/10.33417/TSH.996747>
- Guan, Y., Zheng, B., He, Y., Li, X., Zhuang, Z., Cheung, C., & Poon, L. (2003). Isolation and characterization of viruses related to the SARS coronavirus from animals in southern China. *Science*, 302(5643), 276-278.
- Gürbüz, T., Gökmen, O., Kaptan, G., İnanlı, E., Karadeniz, S. B., Ersahin Söylemez, N., & Söylemez, İ. (2021). Investigating anxiety, depression and obsessive-compulsive disorders among the pregnant women during Covid-19 pandemic. *Journal of Health Sciences and Medicine*, 4(1). <https://doi.org/10.32322/jhsm.769006>
- Huang, J. wen, Zhou, X. yi, Lu, S. jia, Xu, Y., Hu, J. bo, Huang, M. li, Wang, H. fen, Hu, C. chan, Li, S. guang, Chen, J. kai, Wang, Z., Hu, S. hua, & Wei, N. (2020). Dialectical behavior therapy-based psychological intervention for woman in late pregnancy and early postpartum suffering from COVID-19: a case report. In *Journal of Zhejiang University: Science B* (Vol. 21, Issue 5). <https://doi.org/10.1631/jzus.B2010012>
- Karkın, P. Ö., Sezer, G., Şen, S., & Duran, M. (2021). The Comparison of Coronavirus-19 Phobia between Pregnant and Non-pregnant Women. *Kocaeli Medical Journal*, 10(60), 176-180. <https://doi.org/10.5505/KTD.2021.81084>
- Khan, S., Peng, L., Siddique, R., Nabi, G., Nawsherwan, Xue, M., Liu, J., & Han, G. (2020). Impact of COVID-19 infection on pregnancy outcomes and the risk of maternal-to-neonatal intrapartum transmission of COVID-19 during natural birth. In *Infection Control and Hospital Epidemiology* (Vol. 41, Issue 6). <https://doi.org/10.1017/ice.2020.84>
- Lebel, C., MacKinnon, A., Bagshawe, M., Tomfohr-Madsen, L., & Giesbrecht, G. (2020). Elevated depression and anxiety symptoms among pregnant individuals during the COVID-19 pandemic. *Journal of Affective Disorders*, 277, 5-13. <https://doi.org/10.1016/j.JAD.2020.07.126>
- Liu, D., Li, L., Wu, X., Zheng, D., Wang, J., Yang, L., & Zheng, C. (2020). Pregnancy and perinatal outcomes of women with coronavirus disease (COVID-19) Pneumonia: A preliminary analysis. *American Journal of Roentgenology*, 215(1). <https://doi.org/10.2214/AJR.20.23072>

- Mirzadeh, M., & Khedmat, L. (2020). Pregnant women in the exposure to COVID-19 infection outbreak: the unseen risk factors and preventive healthcare patterns. In *Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine*.
<https://doi.org/10.1080/14767058.2020.1749257>
- Öner, N., & Lecompte, A. (1982). *Durumluk Sürekli Anksiyete Envanteri El Kitabı*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Spiniello, L., di Mascio, D., Bianco, C., Esposito, O., Giangiordano, I., Muzii, L., Giacotti, A., Brunelli, R., & Saccone, G. (2020). All we know about COVID-19 in pregnancy: from perinatal to ethical and psychological perspective. *Perinatal Journal*, 28(2).
<https://doi.org/10.2399/prn.20.0282008>
- Vivilaki, V., & Asimaki, E. (2020). Respectful midwifery care during the COVID-19 pandemic. *European Journal of Midwifery*, April.
<https://doi.org/10.18332/ejm/120070>
- Vivilaki, V. G., & Asimaki, E. (2020). Respectful midwifery care during the COVID-19 pandemic. *European Journal of Midwifery*, 4.
- Wong, S. F., Chow, K. M., Leung, T. N., Ng, W. F., Ng, T. K., Shek, C. C., Ng, P. C., Lam, P. W. Y., Ho, L. C., To, W. W. K., Lai, S. T., Yan, W. W., & Tan, P. Y. H. (2004). Pregnancy and perinatal outcomes of women with severe acute respiratory syndrome. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 191(1). <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2003.11.019>
- Zhou, P., Yang, X. lou, Wang, X. G., Hu, B., Zhang, L., Zhang, W., Si, H. R., Zhu, Y., Li, B., Huang, C. L., Chen, H. D., Chen, J., Luo, Y., Guo, H., Jiang, R. di, Liu, M. Q., Chen, Y., Shen, X. R., Wang, X., ... Shi, Z. L. (2020). Erratum: Addendum: A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin (Nature (1988) 81 11 (18-19)). In *Nature* (Vol. 588, Issue 7836).
<https://doi.org/10.1038/s41586-020-2951-z>